

5.

Dobre znajomości międzyludzkie, międzykoleżeńskie

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Kultura bycia

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Kształtowanie postawy życzliwości

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Znajomość i ocena wszystkich moich znajomych.
- Podział moich znajomych według określonych hierarchii wartości.

- Co dobrego zrobili dla mnie moi znajomi w ostatnim roku?
- Co dobrego ja zrobiłem dla swoich znajomych w ostatnim roku?

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Należy być pozytywnie nastawionym do innych.
- Należy odpłacać dobrem za dobro.
- Należy odpłacać dobrem za zło.
- Powinno się dbać o zawarte przyjaźnie i dobre znajomości.

Zasady

- Dostrzegam pozytywne cechy moich znajomych.
- Staram się zrozumieć problemy moich bliskich.
- Staram się zapominać o doznanych urazach.
- Staram się być życzliwym i wyrozumiałym kolegą/koleżanką.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Drugi człowiek ma taką samą godność jak ja.
- Moje dziecko ma taką samą godność jak dzieci innych rodziców.
- Zależy mi na szczęściu i powodzeniu sąsiadów i znajomych.

Zasady

- Nawiązuję życzliwy kontakt z sąsiadami.
- Zapraszam znajomych do mojego domu.
- Jestem uczynny: pomagam w pilnowaniu domu moim znajomym, chętnie pomagam w ich potrzebach.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Należy traktować z życzliwością środowisko wychowanków.
- Należy doceniać wychowawczą rolę środowiska pozaszkolnego.
- Środowisko pozaszkolne powinno pomagać w procesie wychowawczym.

Zasady

- Dokładnie analizuję wartości środowiska pozaszkolnego moich wychowanków.
- Daję przykład życzliwego stosunku do środowiska pozaszkolnego. Szanuję inne osoby, instytucje i organizacje, które mają pozytywny wpływ na wychowanie młodzieży.
- Dbam o swój wygląd i wizerunek zwłaszcza w środowiskach, gdzie najczęściej przebywa moje dziecko.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Można wykorzystać metodę aktywizującą – „burzę mózgów” – na temat małych inicjatyw, które uczniowie sami będą podejmować po to, by budować dobrą atmosferę w najbliższym otoczeniu sąsiedzkim. Warto zaznaczyć, że jesteśmy odpowiedzialni za tych, obok których żyjemy. Należy również pamiętać o tym, by wraz z rodzicami w okresie świątecznym odwiedzić z opłatkiem samotnych, starszych mieszkańców bloku, zaprosić ich na wspólne kolędowanie albo zorganizować w ramach bloku kwestę na wyprawki szkolne dla dzieci z niezamożnej rodziny z sąsiedztwa.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Większość ludzi w swoim środowisku zna się na tyle, aby nawiązać dobry kontakt sąsiedzki. Mieszkańcy i sąsiedzi nie są sobie obcy. Młodzież i dzieci rozumieją konieczność dzielenia życia z innymi¹. Nie dominuje wzajemna niechęć wynikająca z różnicy wykształcenia czy posiadania². Czujemy się wspólnotą.

¹ „Nie można młodości zmarnować. A przeżywa się ją dobrze w warunkach wspólnoty. Moja częśćka młodości staje się w wielkim zespole ogromną siłą. Przeżywajcie więc swą młodość we wspólnocie. Przeżywać młodość we wspólnocie to znaczy przeżywać ją w bliskim kontakcie z bliźnim. A nasz bliźni to kolega szkolny, i rodzina, i społeczeństwo, i cały Naród”. J. Glemp, *Prymas Polski do młodzieży...*, dz. cyt., s. 100.

² „Ponieważ wszyscy ludzie, obdarzeni rozumną duszą i stworzeni na obraz Boga, mają tę samą naturę i to samo pochodzenie, i odkupieni przez Chrystusa korzystają z tego samego powołania i przeznaczenia Bożego, powinna być uznawana podstawowa równość wszystkich”. KDK 29.

1.10. ZAGROŻENIA

Pojawia się niezdrowa rywalizacja pomiędzy sąsiadami, mieszkańcami i wychowankami. Istnieje obawa i strach przed grupami patologicznymi występującymi w środowisku sąsiedzkim. Dzieci i młodzież niszczą dobro wspólne, przyrodę; dewastują bloki mieszkalne, klatki schodowe, place zabaw, urządzenia rekreacyjne. Wyzwała się agresja jako forma bycia i życia³.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Wraz z rozwojem społecznym dziecka powinny iść w parze kultura bycia oraz kształtowanie postawy życzliwości wobec innych ludzi. Znajomości i przyjaźnie nie ograniczają się jedynie do kręgu domu i szkoły. Należy zadbać o to, by dziecko miało przyjaciół także poza szkołą, pielęgnowało te znajomości poprzez spotkania i zabawy w domu i na podwórku.

³ „Skłonności do agresji mają charakter wewnętrzny i drzemą w sercu człowieka. Niejednokrotnie, jako podświadome skłonności, wpływają na motywy jego działania”. Por. S. Koller, *Agresja*, w: *Encyklopedia nauczania społecznego...*, dz. cyt., s. 24.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Maria Kownacka (1894-1982), polska pisarka, tłumaczka, autorka „Dziennika Dziecięcego” redagowanego w czasie Powstania Warszawskiego, sztuk scenicznych i słuchowisk radiowych dla dzieci. Współpracowała z czasopiśmie „Płomyk”. Jej najbardziej znane książki to książki dla dzieci, m.in.: *Plastusiowy pamiętnik*, *Kukuryku na ręczniku*, *Cztery mile za piec*, *Miała babuleńka kozła rogatego*, *Kajtkowe przygody*, *Rogaś z Doliny Roztoki*.

U nas w domu jest teraz bardzo wesoło, bo Lodzia przynosi ze sobą lalkę Klarcię. Po obiedzie wszyscy razem uczymy się lekcji, a potem się pysznie bawimy do wieczora. Dzisiaj tośmy się uczyli z takiej niebieskiej, nowej książeczki wierszyka o gałgankowej laleczce. Tam było tak: „Ta laleczka gałgankowa wciąż się Jagnie gdzieśsi chowa...”. Było jeszcze o tym, jak się ta laleczka chowa do popielnika i do mysiej norki, i w różne miejsca. Nam się to okropnie podobało i zaraz zaczęliśmy wołać z Klarcią, że i my też chcemy się chować. Więc była zabawa w chowanego. Raz się chowała Klarcia, a raz ja. Ale ja się lepiej chowałem, bo jestem mniejszy i nie mam zielonej sukni w czerwone kwiateczki, to mnie nie widać. Chowałem się w różne miejsca, za książki na półce, w pokoiku Petronelki, a Tosia mówiła: – Ciepło... ciepło... zimno... zimno – a Lodzia szukała. Ale raz schowałem się za jakiś koszyczek, co stał w kąciuku. Myślę sobie: „Tu mnie nikt nie znajdzie! Nawet czubka nosa nie widać”. Stoję cichutko, czekam... Tosia ciągle powtarza: – Zimno... zimno... ciepło... ciepło...

A tu się ktoś skrada po cichutku i łaps mnie w pół! I hops do góry! Ojej! Co to było! Bęcnałem na środek pokoju, pogubiłem oba pantofle, rozpląszczyłem sobie nos o podłogę! To ten nasz szkaradny Mruczek! Myślał, że chcę się z nim bawić, bo stanąłem koło jego koszyczka.

A Tosia się śmieje, że Mruczek mnie prędzej znalazł niż Lodzia. Z Klarcią to było jeszcze lepiej. Usiadła pod kwiatuszkiem na brzegu doniczki, a że jest troszkę krzywa w pasie, przechyliła się na jeden boczek i chlup! Wpadła do akwarium ze złotymi rybkami, co tam pod nią stało.

Oj! Rybki się poprzelękały, myślały, że to wieloryb. Klarcia się zamoczyła całutka. Trzeba ją było suszyć na sznurku przy piecu. Takie były pyszne chowanki aż do kolacji...!”

M. Kownacka, *Plastusiowy pamiętnik*, wyd. Siedmioróg, Warszawa 2018, s. 69-71.

Przytoczony fragment opisuje wesołą, bez troską zabawę dzieci w domu. Tosia zaprosiła swoją koleżankę z klasy – Łodzię. Dziewczynki najpierw odrabiają lekcje, potem czytają książeczki i bawią się. Zabawa i wspólne przeżywanie różnych emocji stają się naturalną przestrzenią do tworzenia dobrych relacji międzykoleżeńskich dzieci.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Jan Paweł II, Panie,
do kogóż pójdziemy?
Ty masz słowa życia
wiecznego. Orędzie Ojca
Świętego Jana Pawła
II na XI Światowy Dzień
Młodzieży, Watykan,
(26.11.1995), 6, w: tegoż,
Młodzież nadzieją Ko-
ścioła, dz. cyt.

Was, młodych, którzy instynktownie odruchowo wyrażacie swoją „wolę życia” w marzeniach i nadziejach, proszę byście się stawali „prorokami życia”. Bądźcie prorokami słowem i czynem, buntując się przeciw cywilizacji egoizmu, która często traktuje człowieka jako narzędzie zamiast jako cel, depcząc jego godność i uczucia w imię korzyści materialnej; bądźcie prorokami, pomagając w konkretny sposób tym, którzy was potrzebują i którzy bez waszej pomocy mogliby ulec pokusie rozpaczcy.

Wasza młodość nie jest tylko waszą własnością osobistą czy pokoleniową – należy ona do całokształtu tej drogi, jaką przebywa każdy człowiek w swoim życiowym itinerarium, a zarazem jest jakimś szczególnym dobrem wszystkich.

PS 1.

Jesteśmy obok siebie także tutaj, ponad granicami partii i klas, rządzący i rządzeni, rzemieślnicy i intelektualiści, ludzie o różnych orientacjach. I właśnie to jest istotne, że gromadzi nas tutaj Pan i prowadzi do siebie. Przesłaniem tego święta powinien być apel, byśmy akceptowali siebie także od wewnątrz, otwierali i zbliżali do siebie; w rozproszeniu dnia codziennego zachowali wewnętrzne skupienie dzięki Panu.

J. Ratzinger, Benedykt XVI, *Szukajcie tego, co w górze*, tłum. M. Rodkiewicz, Wydawnictwo UJ, Kraków 2007, s. 97.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Następnie przywołał do siebie Dwunastu i zaczął rozsyłać ich po dwóch. Dał im też władzę nad duchami nieczystymi i przykazał im, żeby nic z sobą nie brali na drogę prócz laski: ani chleba, ani torby, ani pieniędzy w trzosi. „Ale idźcie obuci w sandały i nie wdziewajcie dwóch sukien!” I mówił do nich: „Gdy do jakiego domu wejdziecie, zostańcie tam, aż stamtąd wyjdziecie. Jeśli w jakim miejscu was nie przyjmą i nie będą słuchać, wychodząc stamtąd strząśnijcie proch z nóg waszych na świadectwo dla nich!” Oni więc wyszli i wzywali do nawrócenia. Wyrzucali też wiele złych duchów oraz wielu chorych namaszczały olejem i uzdrawiali (Mk 6,7-13).

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Sprawiedliwość jest cnotą moralną, która polega na stałej i trwałej woli oddawania Bogu i bliźniemu tego, co im się należy. (...) W stosunku do ludzi uzdalnia ona do poszanowania praw każdego i do wprowadzania w stosunkach ludzkich harmonii, która sprzyja bezstronności względem osób i dobra wspólnego. Człowiek sprawiedliwy, często wspominany w Piśmie Świętym, wyróżnia się stałą uczciwością swoich myśli i prawością swo-

Por. KKK 1459, 1939,
2477, 2317, 2478, 2538.

jego postępowania w stosunku do bliźniego. „Nie będziesz stronnikiem na korzyść ubogiego, ani nie będziesz miał względów dla bogatego. Sprawiedliwie będziesz sądził bliźniego” (Kpł 19,15) (KKK 1807).

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

- Encyklopedia nauczania społecznego Jana Pawła II*, red. A. Zwoliński, wyd. Polwen, Radom 2003.
- Franciszek, Twitter, (8.07.2013), w: *Alfabet Franciszka*, oprac. P. Żyłka, Wydawnictwo WAM, Kraków 2013.
- Glemp J., *Prymas Polski do młodzieży. Katechizm nie tylko dla bierzmowanych*, wyd. Bonum, Przybyszew 2006.
- Jan Paweł II, List do młodych *Parati semper*, (31.03.1985), w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3: *Listy*, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 251-275.
- Jan Paweł II, *Panie, do kogoś pójdziemy? Ty masz słowa życia wiecznego*. Orędzie Ojca Świętego Jana Pawła II na XI Światowy Dzień Młodzieży, Watykan, (26.11.1995), w: tegoż, *Młodzież nadzieją Kościoła*, oprac. A. Wieczorek, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 2005, s. 110-116.
- Lewis C.S., *Opowieści z Narnii*, tłum. A. Polkowski, wyd. Media Rodzina, Poznań 2004.
- Nie jesteś wyspą w morzu ludzi*, red. K. Sielicki, Wydawnictwo Księża Marianów PROMIC, Warszawa 2005.
- Pokrywka M., *Osoba. Uczestnictwo. Wspólnota*, RW KUL, Lublin 2000.
- Ratzinger J., *Kościół. Pielgrzymująca wspólnota wiary*, tłum. W. Szymona, Wydawnictwo M, Kraków 2006.
- Ratzinger J., Benedykt XVI, *Szukajcie tego, co w górze*, tłum. M. Rodkiewicz, Wydawnictwo UJ, Kraków 2007.
- Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes*, (7.12.1965), w: tegoż, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 526-606.

